

ЕКОНОМІКА ЗНАНЬ У СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОСТУПУ ОСВІТИ

Сучасний етап поступу цивілізації позначився радикальними змінами у самому базисі існування і розвитку людства. Переміщення інтелекту, наукових знань в центр детермінуючих чинників стійкого економічного зростання та суспільного прогресу зосередили увагу філософів, економістів, соціологів, політологів на проблемі становлення економіки знань, яка розглядається дослідниками в якості гаранта поступального руху суспільства, побудови конкурентної економіки, задоволення постійно зростаючих потреб людей та зміцнення соціальної згоди. Сьогодні важливим фактором виробництва, окрім тих, що стали класичними (праця, капітал, земля) стає інформація, знання і, перш за все – наукове знання. Тому важливою проблемою є формування процесу здобуття, використання та розповсюдження нових знань, що є рушійною силою прискореного розвитку економіки, оскільки забезпечують високий рівень конкурентоспроможності країни. Знання накопичує людський потенціал і в цьому розумінні він стає інтелектуальним капіталом, що належить кожній організації і підвищує її вартість [1].

Вперше термін «економіка знань» використав в своїх працях Ф. Махлуп. З його допомогою він намагався підкреслити роль знань, як вирішального фактору економічного зростання і суспільного розвитку [1, 2].

Перетворення інформації в економічний ресурс стратегічного значення забезпечує кардинально нові можливості економічного розвитку, зростання продуктивності праці та запровадження інновацій, вирішення соціальних та економічних проблем, а також сприяє встановленню та розвитку нових економічних відносин. Знання та інформація, що об'єднані та передаються через мережу, прискорюють розвиток технологій у всіх наукомістких галузях, що раніше відбувалося повільно через тривалу обробку великих масивів даних для отримання нових результатів [3, с.117].

«Суспільство знань», «економіка знань» – це варіанти назви того устрою, що має прийти на зміну «індустріальному суспільству», яке спиралося на масове машинне виробництво й технології.

«Суспільству знань» притаманні такі фундаментальні риси:

1. Суспільство знань – цілковито нове суспільне явище, а не «стара економіка плюс безліч комп'ютерів», суспільство знань ХХІ століття – це суспільство, де науково-природні знання є тією основою, з якої виростають освіта й культура, знання стають провідним і незамінним чинником виробництва.

2. Конкурентоспроможність господарства під час переходу до суспільства знань має спиратися на поєднання розвитку наукового потенціалу з виробничо-технологічними можливостями.

3. Для побудови суспільства знань має зростати людський потенціал країни. Зусиллями держави в освіті та фаховій підготовці населення слід завчасно попередити явище «соціального випадання» чи глибокої маргінальності частини певних поколінь або прошарків.

Формування «економіки знань» можливе лише за умови розширення інформаційної інфраструктури та значного збільшення якісних комп'ютерів, підключених до Інтернету, максимізації уваги до глибокого засвоєння інформаційних технологій молоддю ще в процесі освіти, що гарантує високу комп'ютерну грамотність більшої частини фахівців (і населення в цілому).

Література

1. Старовойт О.В. *Економіка знань у стратегії інноваційного розвитку освіти: автореф. дис. канд. філ. наук: 09.00.10 // Старовойт О.В. – К.: Нац. педагог. ун-т ім. М.П.Драгоманова, 2010.*
2. Федулова Л.І. *Економіка знань: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / Л.І. Федулова НАН України; Ін-т екон. та прогнозув. НАН Україн. – К., 2009. – 600 с.*

3. *Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / Пер. с англ. Под науч. ред. О. И. Шкаратина. - М.: ГУВШЭ, 2000. – 608 с.*

4. *Федулова Л.І. Економіка знань : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / Л.І. Федулова НАН України; Ін-т екон. та прогнозів. НАН Україн. – К., 2009. – 600 с.*

Тетяна ГУРОВСЬКА

Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

РОЛЬ ГРУП ІНТЕРЕСІВ У ПРОЦЕСІ ПЕРЕРОЗПОДІЛУ НАЦІОНАЛЬНОГО БАГАТСТВА

Політичний процес – віддзеркалення зіткнення і боротьби різноманітних суспільних інтересів. Системні трансформаційні процеси і розвиток ринкових відносин створили передумови для формування рентоорієнтованого суспільства та становлення кланово-олігархічної економіки. Зрощення влади та бізнесу призвело до використання функцій держави політичними суб'єктами для реалізації власних егоїстичних інтересів з метою отримання додаткового доходу, що веде до втрат суспільного добробуту. У країнах пострадянського простору це зумовило посилення ролі фінансової олігархії, представленої групами інтересів.

Групи з особливими (спеціальними) інтересами – сукупність індивідів, для яких одні і ті самі заходи викликають односпрямовані зміни корисності (наприклад, виробники конкретних товарів та послуг). Зміна умов виробництва (регулювання цін, будівництво нових підприємств, обсяг державних закупівель, зміни умов імпорту та експорту) для них – дуже важливе питання. Тому такі групи прагнуть підтримувати постійний зв'язок з представниками влади (як правило, чинять тиск на законодавців та чиновників). Відповідно, групи інтересів, перебуваючи у стані постійної конкуренції, пред'являють певні вимоги по відношенню один до одного і до влади, а також чинять непрямий тиск на суспільство з метою створення суспільної думки, яка, в свою чергу, буде впливати на глав урядів, котрі завжди прислухаються до неї [1]. Держава ж виконує функції „пляшкового горлечка”, покликаною пропускати інтереси одних груп і затримувати інтереси інших, керуючись принципом збереження балансу сил в суспільстві [2]. В умовах нерозвиненої демократії виникають неефективні стани, пов'язані з перевищенням владних повноважень індивідів за допомогою ухвалення економічних рішень з метою реалізації приватних персоніфікованих інтересів та задоволення раціонального егоїзму за рахунок нанесення економічної шкоди національним інтересам в цілому та іншим суб'єктам, котрі не беруть участі у цьому процесі.

Групи інтересів в Україні представлені фінансово-промисловими групами (ФПГ), утворення яких було спочатку обумовлено політичними та економічними чинниками (необхідністю виживання в умовах кризової економіки, розриву усталених виробничих зв'язків, недосконалості законодавчої бази, розвалу державних інституцій) й перетворилося на намагання одних ФПГ монополізувати владу і здійснювати політику не зважаючи на інтереси інших ФПГ. Так фінансово-промислові групи з часом трансформувалися у фінансово-політичні, головними ознаками яких стали наявність власної депутатської групи або фракції у вищому законодавчому органі, яка виступала головним лобістом інтересів фінансово-промислової групи, делегування своїх представників у структури виконавчої влади та вплив на редакційну політику засобів масової інформації загальнодержавного масштабу [3]. Ця практика є типовою, оскільки внаслідок процесів приватизації стала популярною практика „політичного підприємництва”, що в свою чергу часто супроводжує такі негативні процеси як боротьба між ФПГ, котра вже переростає закони не лише економічної, а й не вписується в рамки політичної конкуренції. Отже, вплив і зв'язки представника бізнесу у владі дозволяють успішно конвертувати їх у фінансові ресурси згідно із загальновідомою в колах економістів-теоретиків тезою: „економічні відносини проявляються як інтереси”, а провідним інтересом є особистий інтерес. Тобто працює „невидима рука” особистого інтересу.